

PAWEŁ CIĘSZCZYK
JERZY EIDER

**KLASY I SZKOŁY SPORTOWE W SZCZECINIE
I WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM**

1. Wstęp

Wymagania stawiane przed zawodnikami przez współczesny sport wyczynowy są przyczyną bardzo wczesnego podejmowania w pełni profesjonalnych treningów. Niejednokrotnie treningi te już od samego początku charakteryzują się dużą objętością i intensywnością. Wszakże „sport dzieci i młodzieży funkcjonuje jako specyficzne i integralne ogniwo w strukturze sportu wyczynowego, nakierowanego na osiągnięcie sukcesów w wieku dojrzałym” (Ziemilska 1984). Trenerzy, którzy podchodzą do swojej pracy profesjonalnie, bardzo często muszą balansować pomiędzy gwarantującym sukces sportowy minimum wykonanej przez zawodnika pracy a jego zdrowiem. Niewiedza i niekompetencja w tym przypadku nie tylko nie zagwarantują osiągnięcia mistrzostwa sportowego, ale też stanowią realne zagrożenie dla trenujących zawodników.

Zwiększające się obciążenia w treningu młodzieży z równoczesnym obniżaniem wieku rozpoczynania specjalistycznej pracy treningowej powodują konieczność zintensyfikowania wszechstronnej opieki nad trenującymi dziećmi – przede wszystkim opieki lekarskiej, ale także pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej (Krawczyk 1985, Ziemilska 1988). Za taki specyficzny model szkolenia można uznać system klas i szkół sportowych.

Celem niniejszej pracy jest charakterystyka systemu szkół i klas sportowych w Szczecinie i w województwie zachodniopomorskim.

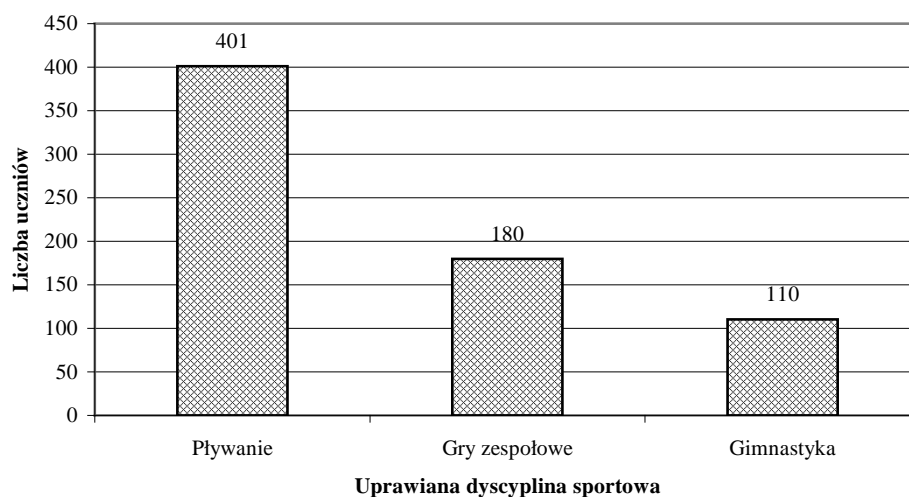
2. Materiał i metody badań

Zastosowana metoda badawcza polegała na przeprowadzeniu wywiadów w szkołach mistrzostwa sportowego, szkołach sportowych i szkołach prowadzących klasy sportowe w województwie zachodniopomorskim. Za punkt wyjścia posłużył wykaz tego rodzaju placówek sporządzony w Zachodniopomorskim Kuratorium Oświaty w Szczecinie (*Zestawienie...* 2003). W myśl zarządzenia Ministra Edukacji, utworzenie klasy lub szkoły sportowej albo szkoły mistrzostwa sportowego wymaga zgody organu prowadzącego szkołę (*Zarządzenie...* 1997).

3. Wyniki badań i omówienie

W roku szkolnym 2002/2003 na terenie Szczecina działały cztery szkoły, w których prowadzone były klasy sportowe, a mianowicie SP 33, SP 51, SP 55 i SP 64. Dodatkowo szkolenie dzieci w tej kategorii wieku odbywało się w SP 62 wchodzącej w skład Zespołu Szkół Sportowych (rys. 1).

Podkreślenia wymaga fakt, iż niniejsze zestawienie powstało na podstawie wykazu przygotowanego w Zachodniopomorskim Kuratorium Oświaty. Z przeprowadzonych badań własnych wynika, że w Szczecinie działa jeszcze co najmniej kilka klas o zwiększonej liczbie zajęć z wychowania fizycznego (np. SP 35, SP 14). Niestety, klasy te nie zostały oficjalnie zgłoszone i nie spełniają tym samym jednego z podstawowych wymogów.

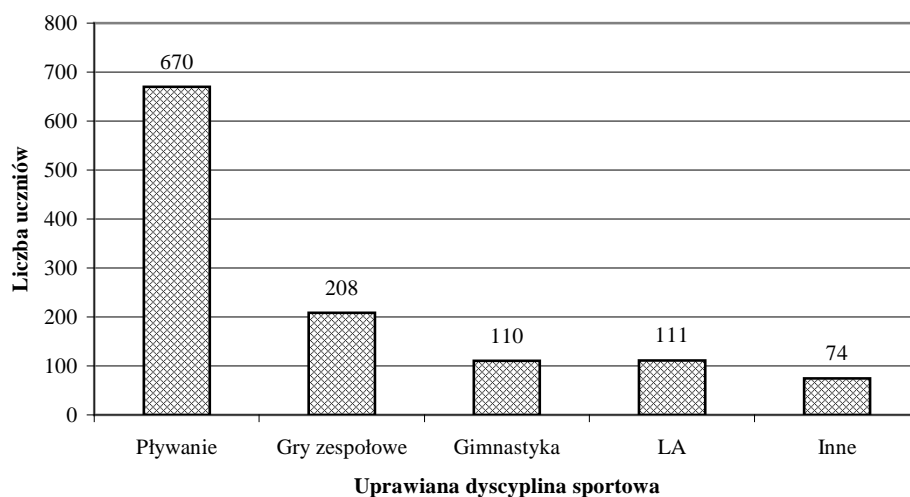

Rys. 1. Uczniowie szkół i klas sportowych trenujący poszczególne dyscypliny sportowe (szkoły podstawowe w Szczecinie)

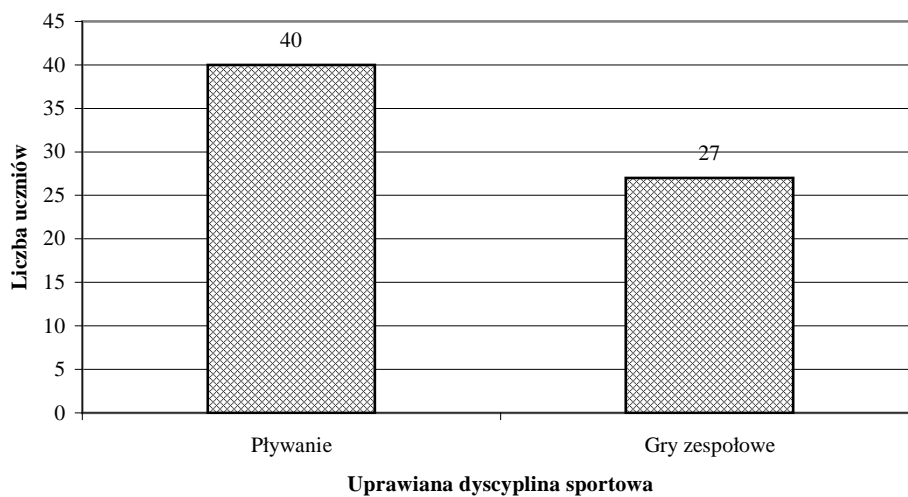
W zestawieniu nie ujęto także uczniów trenujących w ramach uczniowskich klubów sportowych. Mimo że prowadzone tam treningi bardzo często cechuje duża intensywność i objętość porównywalna z lekcjami uczniów z niektórych klas sportowych, względy formalne nie pozwalają na ich wyszczególnienie.

W województwie zachodniopomorskim klasy sportowe prowadzone są również w Świnoujściu (LA), Wałczu (kajaki) i Chociwlu (gry zespołowe). Dopełnienie całego systemu szkolenia dzieci w omawianym przedziale wieku stanowi Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Koszalinie (pływanie, żeglarstwo) (rys. 2).

Kolejnym elementem systemu szkolenia dzieci i młodzieży w Polsce są klasy sportowe prowadzone w gimnazjach (ewentualnie szkoły sportowe i SMS dla młodzieży w tej kategorii wieku). Niestety, już pobieżna analiza charakterystyki opisywanych szkół wykazuje pewne nieprawidłowości.

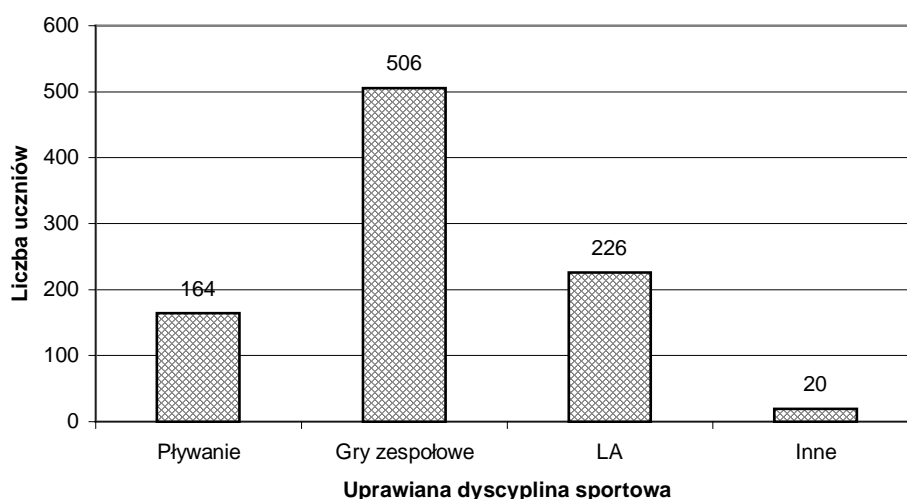

Rys. 2. Uczniowie szkół i klas sportowych trenujący poszczególne dyscypliny sportowe (szkoły podstawowe w województwie zachodniopomorskim łącznie ze Szczecinem)

Rys. 3. Uczniowie szkół i klas sportowych trenujący poszczególne dyscypliny sportowe – gimnazja w Szczecinie

Pierwszym niepokojącym parametrem jest mała liczba uczniów gimnazjalnych klas sportowych w porównaniu z liczbą uczniów klas sportowych w szkołach podstawowych (rys. 3). Proporcje te mogą świadczyć o niewłaściwej strukturze organizacyjnej, uniemożliwiającej ciągłość procesu szkoleniowego. Oficjalnie w Szczecinie klasy sportowe prowadzone są w gimnazjach nr 7 i 40 (w sumie 67 uczniów przy 691 uczniach oficjalnie zgłoszonych i trenujących w szkołach podstawowych).

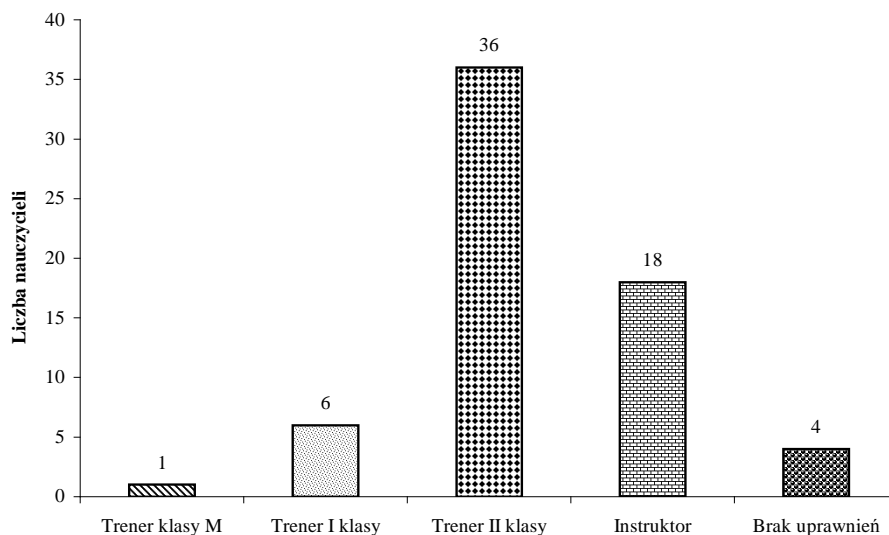

Rys. 4. Uczniowie szkół i klas sportowych trenujący poszczególne dyscypliny sportowe – gimnazja w województwie zachodniopomorskim (łącznie ze Szczecinem)

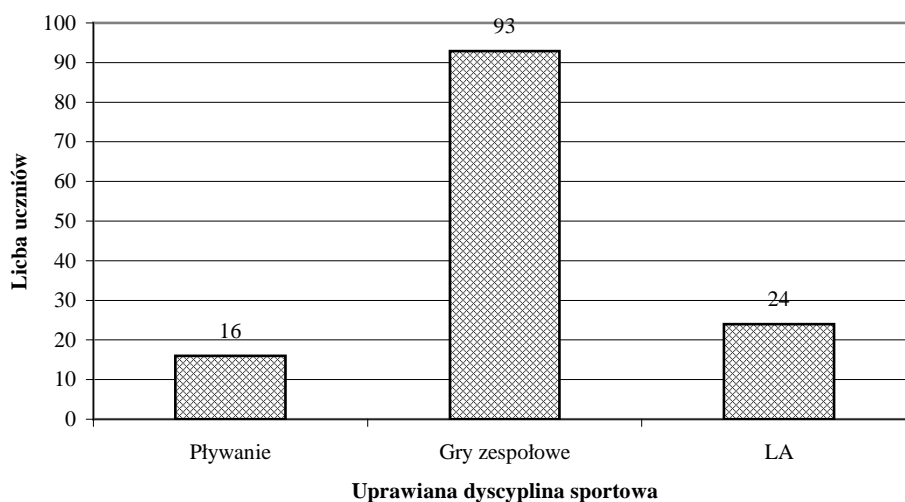
Odwrotne proporcje obserwuje się w gimnazjach poza Szczecinem (klasy sportowe prowadzone są w gimnazjach w Międzyzdrojach, Świnoujściu i Koszalinie). W oficjalnie zgłoszonych klasach sportowych w tej kategorii wieku liczba uczniów jest większa w porównaniu z liczbą trenujących w szkołach podstawowych (gimnazja – 750 uczniów, szkoły podstawowe – 493). Wątpliwości może jednak budzić efektywność zbyt późno podjętego szkolenia sportowego.

W przypadku szkół gimnazjalnych spoza Szczecina pewne zastrzeżenia dotyczą także kadry prowadzącej zajęcia. W myśl zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej (z dnia 12 lutego 1997 r., §12 pkt 1), zajęcia w tego typu placówkach mogą prowadzić osoby posiadające dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku wychowanie fizyczne oraz uprawnienia trenera bądź instruktora w określonej dyscyplinie sportu. Przeprowadzone badania w trzech przypadkach ujawniły fakt prowadzenia zajęć przez osoby nie mające wyższego wykształcenia pedagogicznego, co formalnie nie powinno mieć miejsca (podobną sytuację stwierdzono w jednej ze szkół podstawowych) (rys. 5).

Ostatnim ogniwem szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo są klasy sportowe w szkołach ponadgimnazjalnych. Klasy sportowe w tej kategorii wieku mają trzy szczecińskie licea: VIII, X, XXII, a także Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego (rys. 6). Niestety, klasy sportowe prowadzone w ramach szkół ponadgimnazjalnych w naszym województwie działają są oficjalnie tylko w Szczecinie.

Rys. 5. Kwalifikacje nauczycieli prowadzących klasy sportowe oraz pracujących w szkołach sportowych i SMS (szkoły podstawowe, gimnazja i licea)

Rys. 6. Uczniowie szkół i klas sportowych trenujący poszczególne dyscypliny sportowe – licea w województwie zachodniopomorskim (łącznie ze Szczecinem)

4. Wnioski

1. Brak charakterystyki systemów szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo w innych województwach uniemożliwia ich porównanie z systemem szkolenia w województwie zachodniopomorskim.
2. Analiza zebranego materiału wskazuje na zasadność stworzenia spójnego i pełnego programu szkolenia oraz zasad jego weryfikacji, zapewniających chociażby ciągłość procesu szkoleniowego we wszystkich kategoriach wieku.
3. Głębszego zastanowienia wymaga celowość istnienia klas sportowych, w których prowadzi się szkolenie z zakresu dyscyplin nieolimpijskich, np. golfa.

Bibliografia

- Karwacki A. (2000): *Rola niepublicznych szkół mistrzostwa sportowego w strategii rozwoju karier sportowych młodzieży uzdolnionej*. W: H. Sozański, K. Perkowski, D. Śledziwski (red.): *Efektywność szkolenia w różnych dyscyplinach sportu*. Spała.
- Krawczyk B. (1985): *Kariera sportowa*. W: Z. Krawczyk (red.): *Sport w kształtowaniu kultury i osobowości*. AWF, Warszawa.
- Ziemilska A. (1984): *Wpływ intensywnego treningu gimnastycznego na rozwój somatyczny i dojrzewanie dzieci*. AWF, Warszawa.
- Ziemilska A. (1988): *Zasady i metody doboru i selekcji w sporcie młodocianych*. RCMSK-FiS, Warszawa.
- Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 1997, §3 pkt 1.
Zestawienie klas i szkół sportowych. Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Szczecin.

**SPORTS CLASSES AND SPORTS SCHOOLS IN SZCZECIN
AND WEST POMERANIAN PROVINCE****Summary**

The purpose of this work is to characterize the training system of teenagers displaying talent for sport in Szczecin and West Pomeranian province. Factors taken into consideration were as follows: number of pupils practicing different sports disciplines and professional competence of the local trainers.

During surveys of the literature of the subject I have not come across the similar materials from other provinces, therefore it was impossible to compare our local organizational structure and its effectiveness with the same factors in other regions. The most serious objections to the West Pomeranian system were related to lack of possibilities to continue training in particular sports disciplines in all age groups, variety of sports disciplines and teachers' competence.

Translated by Paweł Ciężczyk